

ĐẤU TRANH PHÒNG, CHỐNG THAM NHŨNG, TIÊU CỰC Ở VIỆT NAM – TỪ NHẬN THỨC ĐẾN HÀNH ĐỘNG THỰC TIỄN

Nguyễn Thị Hoa Nhài¹

Ngày nhận bài: 02/11/2023

Ngày chấp nhận đăng: 21/12/2023

Tóm tắt: Trong bối cảnh công tác đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực tiếp tục được Đảng ta tập trung lãnh đạo, chỉ đạo đi vào chiều sâu, gắn kết chặt chẽ hơn giữa phòng, chống tham nhũng và phòng, chống tiêu cực, các thế lực thù địch đẩy mạnh công kích, chống phá quyết tâm của Đảng và Nhà nước ta. Chúng cho rằng tham nhũng, tiêu cực là căn bệnh nan y, không thể chữa trị với ý đồ làm mất uy tín của Đảng, làm giảm sút niềm tin của Nhân dân đối với Đảng, Nhà nước ta và chế độ xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam. Trên cơ sở khái quát một số luận điệu sai trái về tham nhũng, tiêu cực, bài viết tập trung phân tích làm rõ quyết tâm chính trị của Đảng, Nhà nước và Nhân dân ta trong đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực cả về nhận thức và hành động thực tiễn để phản bác lại các luận điệu sai trái này.

Từ khóa: Tham nhũng; tiêu cực; phòng, chống tham nhũng, tiêu cực; quyết tâm chính trị; năng lực thực tiễn.

FIGHT AGAINST CORRUPTION AND NEGATIVITY IN VIETNAM – FROM AWARENESS TO PRACTICAL ACTION

Abstract: In the context that the fight against corruption and negativity continues to be focused and directed by our Party in depth, with a closer connection between preventing and combating corruption and preventing and combating negativity, Hostile forces stepped up their attacks and sabotaged the determination of our Party and State. They believe that corruption and negativity are incurable and incurable diseases with the intention of discrediting the Party and reducing people's trust in our Party, State and socialist regime in Vietnam. On the basis of generalizing some false allegations about corruption and negativity, the article focuses on analyzing and clarifying the political determination of our Party, State and People in fighting against corruption, negative in both perception and practical actions to counter these false claims.

Keywords: Corruption; negative; preventing and combating corruption and negativity; political determination; practical competence.

ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong thời gian gần đây, từ một số vụ việc tham nhũng, tiêu cực được phát hiện, xử lý các thế lực thù địch, phản động cố tình xuyên tạc, quy chụp, cường điệu hoá cho rằng tham nhũng, tiêu cực là hiện tượng phổ biến, là căn bệnh nan y, kinh niên, không thể chữa trị của chế độ độc đảng, dẫn tới hậu quả là nền kinh tế đất nước kiệt quệ (?!). Chúng rêu rao, nói xấu, bôi nhọ đội ngũ cán bộ của Đảng, Nhà nước ta không còn khả năng, uy tín để lãnh đạo đất nước; tham

¹ Trường Chính trị tỉnh Ninh Bình; Email: nhainb@gmail.com

những, tiêu cực là bản chất của đội ngũ cán bộ, đấu tranh chống tham nhũng là “thanh trừng nội bộ” (?!). Phủ nhận kết quả, thành tựu đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực của Đảng và Nhà nước ta, chúng cho rằng, Đảng và Nhà nước ta đã nhiều lần phát động chống tham nhũng, tiêu cực nhưng đều thất bại, không thành công, tệ nạn ngày càng tăng(?!). Diễn hình như trên trang RFA (Đài Á châu tự do) ngày 24/6/2022 đã đăng bài viết “Thuốc đặc trị chữa tham nhũng: thay đổi thể chế”. Bài viết đánh lộn vấn đề rằng, “Việt Nam từ nhiều năm qua ra quyết tâm chống tham nhũng nhưng vẫn có hàng trăm cán bộ cấp cao bị kỷ luật bằng nhiều hình thức do tham nhũng. Liệu có diệt được tham nhũng trong thể chế hiện hành hay không?”.

Đây là những quan điểm sai lầm, chứa đựng nhiều nhận xét chủ quan, vô căn cứ, mang tính áp đặt, cực đoan nhằm bôi nhọ, phủ nhận và chống phá quyết tâm của Đảng, Nhà nước và Nhân dân ta về đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, từ đó phủ nhận vai trò lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam đối với Nhà nước và xã hội; gây tâm lý hoài nghi, thiếu niềm tin của Nhân dân đối với sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội ở nước ta. Bằng những luận cứ xác đáng về nhận thức và thực tiễn công cuộc phòng, chống tham nhũng, tiêu cực của Đảng, Nhà nước và Nhân dân ta trong thời gian qua, chúng ta có đủ cơ sở khoa học, khách quan để bác bỏ những luận điệu trên.

NỘI DUNG

1. Nhận diện bản chất của tham nhũng, tiêu cực và sự cần thiết của đấu tranh phòng, chống tham nhũng tiêu cực

Để nhận diện về hành vi tham nhũng, nhiều công trình nghiên cứu trên thế giới và Việt Nam đã chỉ ra các vấn đề về tham nhũng như khái niệm, đặc điểm, bản chất. Theo Ngân hàng thế giới (World Bank - WB) thì “Tham nhũng là sự lạm dụng quyền lực nhà nước để thu lợi riêng”. Theo quy định của Tổ chức Minh bạch Quốc tế (Transparency International - TI): “Tham nhũng là lợi dụng quyền hành để gây phiền hà, khó khăn và lấy của dân”. Theo Hội đồng Châu Âu và Tổ chức Hợp tác Kinh tế phát triển (OECD): “Tham nhũng là hành vi của những người tin cậy giao phó nhiệm vụ công hoặc tư nhưng không tôn trọng trách nhiệm và nghĩa vụ của mình nhằm đạt được các lợi ích không chính đáng” [2; 560].

Luật Phòng, chống tham nhũng năm 2018 của Việt Nam quy định: “Tham nhũng là hành vi của người có chức vụ, quyền hạn đã lợi dụng chức vụ, quyền hạn đó vì vụ lợi”. Đồng thời xác định, có hai nhóm hành vi tham nhũng, đó là “Các hành vi tham nhũng trong khu vực nhà nước do người có chức vụ, quyền hạn trong cơ quan, tổ chức, đơn vị khu vực nhà nước thực hiện” và “Các hành vi tham nhũng trong khu vực ngoài nhà nước do người có chức vụ, quyền hạn trong doanh nghiệp, tổ chức khu vực ngoài nhà nước thực hiện” (Điều 2).

Cùng với nhận diện tham nhũng, gần đây chúng ta cũng nhận diện rõ hơn tiêu cực. Tiêu cực có nguồn gốc sâu xa từ chủ nghĩa cá nhân, được hiểu đó là những thói hư, tật xấu, khuyết điểm, là nhận thức, thái độ, hành vi không lành mạnh, có tác dụng xấu của cá nhân, công dân gây ảnh hưởng nghiêm trọng đến lợi ích, uy tín của gia đình, cơ quan, tổ chức hay cộng đồng xã hội. So với tham nhũng thì tiêu cực là khái niệm rất rộng, do đó, phải xác định phạm vi của tiêu cực mà chúng ta cần tập trung phòng, chống là những hành vi có liên quan đến tham nhũng. Hướng dẫn số 25-HD/BCĐTW ngày 01/8/2022 của Ban Chỉ đạo Trung ương về phòng, chống tham nhũng xác định: Tiêu cực của cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức là những hành vi trái với Điều lệ, Cương lĩnh, nghị quyết, quy chế, quy định, chỉ thị, kết luận,... của Đảng (gọi chung là chủ trương, đường lối, quy định của Đảng), pháp luật của Nhà nước, Điều lệ của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các tổ chức chính trị - xã hội và các tổ chức Hội do Đảng, Nhà nước giao nhiệm vụ; các chuẩn mực đạo đức, quy tắc ứng xử, truyền thống văn hóa tốt đẹp của dân tộc, gây ảnh hưởng xấu đến uy tín của Đảng, Nhà nước, làm tha hóa đội ngũ cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức, làm giảm sút niềm tin của Nhân dân, cản trở quá trình phát triển kinh tế - xã hội.

Từ phân tích trên cho thấy, tham nhũng nằm trong khái niệm tiêu cực hay tham nhũng chính là một loại hành vi tiêu cực do người có chức vụ, quyền hạn thực hiện, là biểu hiện cụ thể của suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống. Tham nhũng và tiêu cực, nhất là suy thoái về

tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống có mối quan hệ gắn bó mật thiết, chặt chẽ với nhau; nguyên nhân cơ bản, trực tiếp của tham nhũng là do suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống; tiêu cực là môi trường làm nảy sinh tham nhũng; tham nhũng tác động trở lại làm trầm trọng hơn tình trạng tiêu cực. Nếu chỉ chống tham nhũng về tiền bạc, tài sản thì chưa đủ, mà nguy hại hơn là sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống. Đây mới là cái gốc của tham nhũng. Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã nhấn mạnh tham nhũng là “hiện tượng xã hội tiêu cực, xấu xa mà thời đại nào, chế độ, quốc gia nào cũng có; đó là “khuyết tật bẩm sinh” của quyền lực”. Vì thế cần nhận thức, “không chỉ phòng, chống tham nhũng, lãng phí mà còn gắn phòng, chống tham nhũng với phòng, chống tiêu cực, trọng tâm là phòng, chống sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống của cán bộ, đảng viên” [5; 15].

Như vậy, tham nhũng, tiêu cực là hiện tượng mang tính xã hội, hiện diện trên các lĩnh vực khác nhau của đời sống xã hội, tồn tại ở các quốc gia, do quyền lực bị thao túng, bị tha hoá gây ra, không phân biệt chế độ xã hội, chế độ đa đảng hay một đảng. Bởi thế, từ năm 1995, Tổ chức Minh bạch Quốc tế đã công bố một Chỉ số nhận thức tham nhũng (CPI) hàng năm xếp thứ tự các quốc gia trên thế giới theo mức độ tham nhũng được nhận thức tồn tại trong các giới công chức và chính trị gia. Theo đó, cuộc thăm dò năm 2003 bao gồm 133 nước; năm 2006 là 163 nước và từ năm 2007 bao gồm 180 quốc gia; trong đó đa số là các quốc gia thực hiện chế độ đa đảng. Tháng 4/2023, Tổ chức Minh bạch quốc tế công bố Chỉ số CPI năm 2022, Việt Nam đạt 42/100 điểm, xếp hạng 77/180 quốc gia và vùng lãnh thổ, tăng 3 điểm, 10 bậc so với khảo sát năm 2021 và tăng 6 điểm, 27 bậc so với năm 2020. Phải chăng, ở Việt Nam “một đảng lãnh đạo không thể chống được tham nhũng”(!), còn 103 các quốc gia đa đảng đứng ngang và sau Việt Nam lại chống tốt tham nhũng như ai đó hồ đồ từng bài xích? Rõ ràng, việc cho rằng tham nhũng, tiêu cực chỉ có ở những nước do một đảng lãnh đạo là hết sức sai lầm, phản khoa học. Ngay cả một người nước ngoài cũng đã ghi nhận “Trước đây, không ai nghĩ rằng các bộ trưởng, thứ trưởng, chủ tịch tỉnh, thành phố cũng bị lãnh án tù vì tội tham nhũng, và điều đó đã xảy ra, chẳng hạn như vụ Việt Á mới đây. Như vậy rõ ràng Việt Nam đã đạt được rất nhiều tiến bộ trong cuộc chiến chống tham nhũng. Tham nhũng không loại trừ một quốc gia nào, một chế độ chính trị nào, đa đảng hay độc đảng, dù là nước phát triển hay đang phát triển... Điều quan trọng là chống tham nhũng như thế nào. Tôi cho rằng hiện nay Việt Nam đang làm tốt và rất quyết liệt trong cuộc chiến này.” (Ông Ad Spijkers, nguyên Phó Trưởng đại diện Tổ chức Lương thực và Nông nghiệp Liên hợp quốc - FAO tại Việt Nam [5; 609].

Thực tế đã cho thấy, trong quá trình lãnh đạo cách mạng Việt Nam, Đảng ta đã sớm nhận thức và ngày càng xác định rõ hơn về nguy cơ, tác hại của tệ tham nhũng, tiêu cực đối với Đảng, chế độ và sự nghiệp xây dựng đất nước. Nếu trước đây, chúng ta chủ yếu quan tâm đến tác hại trước mắt, về vật chất (kinh tế, tiền bạc), thì hiện nay chúng ta quan tâm nhiều hơn, nhìn rõ hơn tác hại tiềm ẩn, khôn lường của tham nhũng, tiêu cực, làm hư hỏng, mất cán bộ, mất niềm tin của Nhân dân đối với Đảng, Nhà nước, chế độ và cuối cùng là mất chế độ như đã từng xảy ra trong thực tiễn lịch sử trên thế giới. Do đó, vị trí, vai trò của cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực ngày càng được coi trọng và nhận thức sâu sắc hơn, toàn diện hơn, từ “một bộ phận cấu thành quan trọng” của toàn bộ sự nghiệp đấu tranh cách mạng của Đảng và Nhân dân ta (Đại hội VI), tiến tới trở thành “một nội dung quan trọng” của công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng (Đại hội X) và là “một nhiệm vụ đặc biệt quan trọng” trong công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị (Đại hội XIII).

2. Đảng và Nhà nước ta có đủ uy tín, năng lực để lãnh đạo hiệu quả công tác phòng chống tham nhũng, tiêu cực

Bởi lẽ, xét về bản chất, Đảng Cộng sản Việt Nam là đội tiên phong của giai cấp công nhân, đồng thời là đội tiên phong của nhân dân lao động và của dân tộc Việt Nam; đại biểu trung thành lợi ích của giai cấp công nhân, nhân dân lao động và của dân tộc. Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội (Bổ sung, phát triển năm 2011) chỉ rõ: “Toàn bộ hoạt động của Đảng phải xuất phát từ lợi ích và nguyện vọng chính đáng của nhân dân. Sức mạnh của

Đảng là ở sự gắn bó mật thiết với nhân dân. Quan liêu, tham nhũng, xa rời nhân dân sẽ dẫn đến những tổn thất khôn lường đối với vận mệnh của đất nước, của chế độ xã hội chủ nghĩa và của Đảng” [2; 498]. Mục đích, lý tưởng cao cả của Đảng là giữ vững độc lập dân tộc và xây dựng thành công xã hội xã hội chủ nghĩa với tám đặc trưng: “Dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh; do nhân dân làm chủ; có nền kinh tế phát triển cao dựa trên lực lượng sản xuất hiện đại và quan hệ sản xuất tiên bộ phù hợp; có nền văn hoá tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc; con người có cuộc sống ấm no, tự do, hạnh phúc, có điều kiện phát triển toàn diện; các dân tộc trong cộng đồng Việt Nam bình đẳng, đoàn kết, tôn trọng và giúp nhau cùng phát triển; có Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của nhân dân, do nhân dân, vì nhân dân do Đảng Cộng sản lãnh đạo; có quan hệ hữu nghị và hợp tác với các nước trên thế giới”[3; 502]. Để thực hiện được mục đích cao cả đó, Đảng ta luôn xác định cần phải làm tốt công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng, xây dựng hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh, coi đây là vấn đề có tính quy luật. Điều lệ Đảng Cộng sản Việt Nam quy định rõ trách nhiệm và yêu cầu của người đảng viên: “Đảng viên Đảng Cộng sản Việt Nam là chiến sĩ cách mạng trong đội tiên phong của giai cấp công nhân, nhân dân lao động và dân tộc Việt Nam, suốt đời phấn đấu cho mục đích, lý tưởng của Đảng, đặt lợi ích của Tổ quốc, của giai cấp công nhân và nhân dân lao động lên trên lợi ích cá nhân; chấp hành nghiêm chỉnh Cương lĩnh chính trị, Điều lệ Đảng, các nghị quyết của Đảng và pháp luật của Nhà nước; có lao động, hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao; có đạo đức và lối sống lành mạnh; gắn bó mật thiết với nhân dân; phục tùng tổ chức, kỷ luật của Đảng, giữ gìn đoàn kết thống nhất trong Đảng” (khoản 1 Điều 1). Hiến pháp năm 2013 cũng chỉ rõ: “Đảng Cộng sản Việt Nam gắn bó mật thiết với Nhân dân, phục vụ Nhân dân, chịu sự giám sát của Nhân dân, chịu trách nhiệm trước Nhân dân về những quyết định của mình. Các tổ chức của Đảng và đảng viên Đảng Cộng sản Việt Nam hoạt động trong khuôn khổ Hiến pháp và pháp luật” (khoản 2, 3 Điều 4).

Về bản chất của Nhà nước, Cương lĩnh (Bổ sung phát triển năm 2011) của Đảng và Hiến pháp năm 2013 đều thống nhất khẳng định: “Nhà nước ta là Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của nhân dân, do nhân dân, vì nhân dân. Tất cả quyền lực Nhà nước thuộc về nhân dân mà nền tảng là liên minh giữa giai cấp công nhân với giai cấp nông dân và đội ngũ trí thức, do Đảng Cộng sản Việt Nam lãnh đạo” [2; 512]; “Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam là Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của Nhân dân, do Nhân dân, vì Nhân dân”... “do Nhân dân làm chủ; tất cả quyền lực nhà nước thuộc về Nhân dân mà nền tảng là liên minh giữa giai cấp công nhân với giai cấp nông dân và đội ngũ trí thức” (Điều 2, Hiến pháp 2013). Nghị quyết số 27-NQ/TW ngày 09/11/2022 Hội nghị lần thứ sáu Ban Chấp hành Trung ương Đảng khoá XIII về tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới cũng yêu cầu “Thực hiện nhất quán nguyên tắc tất cả quyền lực nhà nước thuộc về Nhân dân, phát huy quyền làm chủ của Nhân dân trong Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam; quyền lực nhà nước là thống nhất, có sự phân công rành mạch, phối hợp chặt chẽ, kiểm soát hiệu quả giữa các cơ quan nhà nước trong việc thực hiện các quyền lập pháp, hành pháp, tư pháp dưới sự giám sát của Nhân dân”.

Năng lực phòng, chống tham nhũng, tiêu cực của Đảng và Nhà nước ta còn thể hiện ở việc hệ thống pháp luật về phòng, chống tham nhũng ngày càng được hoàn thiện và phát triển. Nếu như trước 1998, cơ sở pháp lý cho việc phòng, chống tham nhũng ở Việt Nam rất tản mát, nằm rải rác ở nhiều văn bản với nhiều mức độ hiệu lực pháp lý khác nhau thì từ 1998 đến nay, bên cạnh việc trừng trị các tội phạm tham nhũng nguy hiểm bằng Bộ luật Hình sự, chúng ta còn có Pháp lệnh và hiện nay là Luật Phòng, chống tham nhũng. Luật Phòng, chống tham nhũng là cơ sở pháp lý quan trọng cho công tác phòng chống tham nhũng, được tổ chức triển khai đồng bộ từ Trung ương đến địa phương, đã có tác động tích cực là răn đe và ngăn chặn tham nhũng. Đặc biệt, Luật Phòng, chống tham nhũng năm 2018 có nhiều điểm mới: không chỉ quy định người có hành vi tham nhũng mà quy định cả cơ quan, tổ chức có hành vi tham nhũng đều bị xử lý; quy định hành vi tham nhũng khu vực trong nhà nước và hành vi tham nhũng ngoài khu vực nhà nước; quy định mới về đối tượng kê khai và hình thức kê khai tài sản thu nhập và mở rộng biện

pháp phòng ngừa tham nhũng như thực hiện công khai minh bạch, trách nhiệm giải trình, kiểm soát xung đột lợi ích; quy định cụ thể trách nhiệm của người đứng đầu trong phòng, chống tham nhũng; cơ chế phối hợp giữa các cơ quan thanh tra, kiểm tra, kiểm toán, điều tra, tố tụng ... được hoàn thiện. Luật Phòng, chống tham nhũng năm 2018 được triển khai thực hiện, góp phần tăng cường, nâng cao hiệu quả phòng, chống tham nhũng, bảo đảm tính đồng bộ của việc kê khai tài sản, thu nhập; cụ thể hóa tinh thần của Nghị quyết Trung ương 3 (khóa X); đáp ứng yêu cầu của Công ước liên hợp quốc về phòng chống tham nhũng; làm giảm số lượng trung bình bản kê khai; giảm chi phí và nguồn lực dành cho công tác kê khai và quản lý bản kê khai hằng năm đồng thời tạo cơ sở để tập trung kiểm soát có trọng tâm, trọng điểm đối với những người thuộc diện kê khai tài sản, thu nhập hàng năm.

Cùng với hoàn thiện hệ thống pháp luật, bộ máy làm công tác phòng, chống tham nhũng cũng từng bước được hoàn thiện, ngày càng đáp ứng đòi hỏi của thực tiễn. Luật phòng, chống tham nhũng năm 2005 quy định Ban Chỉ đạo Trung ương về phòng, chống tham nhũng do Thủ tướng Chính phủ đứng đầu. Sau đó, Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật phòng, chống tham nhũng năm 2007 đã bổ sung quy định Ban chỉ đạo tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương về phòng, chống tham nhũng do Chủ tịch Ủy ban nhân dân tỉnh đứng đầu. Từ tổng kết thực tiễn hoạt động của mô hình Ban Chỉ đạo Trung ương và Ban Chỉ đạo cấp tỉnh do Ủy ban Thường vụ Quốc hội quy định theo Luật phòng, chống tham nhũng năm 2005 và Luật sửa đổi năm 2007, Hội nghị Trung ương 5 khóa XI đã quyết định thành lập Ban Chỉ đạo Trung ương về phòng, chống tham nhũng trực thuộc Bộ Chính trị do đồng chí Tổng Bí thư làm Trưởng Ban Chỉ đạo, Trưởng Ban Nội chính Trung ương làm Phó Trưởng ban Thường trực (Quyết định số 162-QĐ/TW ngày 01/02/2013 của Bộ Chính trị); lập lại Ban Nội chính Trung ương là cơ quan tham mưu cho Ban Chấp hành Trung ương, mà trực tiếp, thường xuyên là Bộ Chính trị, Ban Bí thư và chủ trương, chính sách lớn thuộc lĩnh vực nội chính và phòng, chống tham nhũng, đồng thời là Cơ quan Thường trực của Ban Chỉ đạo Trung ương về phòng, chống tham nhũng. Chức năng, nhiệm vụ, Quy chế làm việc của Ban Chỉ đạo Trung ương về phòng, chống tham nhũng cũng đã được sửa đổi, bổ sung để chỉ đạo cả phòng, chống tham nhũng và phòng, chống tiêu cực (theo Quyết định số 32-QĐ/TW ngày 16/9/2021 của Bộ Chính trị). Ban Chỉ đạo Trung ương đã lựa chọn khâu yếu, việc khó để tập trung chỉ đạo khắc phục; làm việc rất nghiêm túc, trách nhiệm, bài bản, nền nếp, có sự phối hợp rất nhịp nhàng, chặt chẽ, quyết tâm cao và hiệu quả ngày càng tốt; thực sự là “tổng chỉ huy”, là “nhạc trưởng” của công tác phòng, chống tham nhũng, tiêu cực. Hiện nay, thực hiện Nghị quyết Hội nghị Trung ương 5 khóa XIII, tất cả 63/63 tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương đã thành lập Ban Chỉ đạo phòng, chống tham nhũng, tiêu cực và nhanh chóng đi vào hoạt động, đạt được những kết quả bước đầu. Ban Nội chính Trung ương và ban nội chính các tỉnh ủy, thành ủy được tái lập đã có nhiều nỗ lực, cố gắng, nâng cao hiệu quả tham mưu về công tác phòng, chống tham nhũng, tiêu cực.

Báo cáo Tổng kết 10 năm công tác phòng, chống tham nhũng tiêu cực (2012 – 2022) của Bộ Chính trị chỉ rõ, Đảng và Nhà nước ta đã ban hành nhiều chủ trương, giải pháp, quy định mới, mạnh mẽ, ngày càng quyết liệt về xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị, hoàn thiện thể chế về kinh tế - xã hội và phòng, chống tham nhũng, tiêu cực. Trong đó, Ban Chấp hành Trung ương, Bộ Chính trị, Ban Bí thư, các cơ quan tham mưu, giúp việc của Trung ương đã ban hành hơn 250 văn bản về xây dựng, chỉnh đốn Đảng và phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, với nhiều chủ trương, quy định mạnh mẽ, quyết liệt. Nhất là các quy định về phòng, chống suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ; về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên; về kiểm tra, giám sát, kỷ luật của Đảng; về kiểm soát tài sản, thu nhập của cán bộ, đảng viên; về công tác cán bộ, miễn nhiệm, từ chức; về kiểm soát quyền lực trong công tác cán bộ và một số lĩnh vực trọng yếu khác; về trách nhiệm và thẩm quyền của Ban Chỉ đạo và các cơ quan có chức năng phòng, chống tham nhũng, tiêu cực; về cơ chế chỉ đạo phối hợp trong hoạt động kiểm tra, giám sát, thanh tra, kiểm toán, điều tra, truy tố, xét xử, thi hành án; về phát hiện, điều tra, xử lý các vụ việc, vụ án tham nhũng; về bảo vệ người

phát hiện tồ giác, đấu tranh chống tham nhũng, tiêu cực;... Quốc hội, Ủy ban Thường vụ Quốc hội đã thông quan, ban hành, sửa đổi, bổ sung 165 luật, 10 pháp lệnh, 130 nghị quyết về quản lý kinh tế - xã hội và phòng chống tham nhũng, tiêu cực, trong đó có nhiều đạo luật quan trọng như Luật Phòng, chống tham nhũng năm 2018, Bộ luật Hình sự năm 2015 (sửa đổi, bổ sung một số điều năm 2017), Bộ luật Tố tụng hình sự năm 2015, Luật thực hành tiết kiệm, chống lãng phí năm 2013, Luật Quản lý, sử dụng tài sản công năm 2017, Luật Tố cáo 2018, Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Kiểm toán năm 2019, Luật Đầu tư công năm 2019, ... Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ ban hành 1.478 nghị định, 545 quyết định và nhiều chỉ thị, nghị quyết về quản lý kinh tế - xã hội, phòng chống tham nhũng, tiêu cực. Cấp ủy, tổ chức đảng trực thuộc Trung ương ban hành hơn 45.000 văn bản; các bộ, ngành, địa phương ban hành gần 100.000 văn bản để cụ thể hóa, hướng dẫn thi hành, tổ chức thực hiện công tác phòng, chống tham nhũng, tiêu cực [1]. Việc đẩy mạnh công tác xây dựng, hoàn thiện cơ chế, thể chế về xây dựng Đảng, hệ thống chính trị, quản lý kinh tế - xã hội và phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, góp phần từng bước hoàn thiện cơ chế phòng ngừa chặt chẽ để hướng tới mục tiêu bốn không là "không thể", "không dám", "không muốn", "không cần" tham nhũng, tiêu cực.

Đảng và Nhà nước ta cũng luôn coi trọng vai trò đặc biệt của Nhân dân, phát huy, thực hành dân chủ rộng rãi, lôi cuốn Nhân dân tham gia vào công việc của Đảng, của Nhà nước, trong đó có công tác phòng, chống tham nhũng, tiêu cực như Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã nhấn mạnh: “*Sức mạnh và động lực to lớn của cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực là sự đồng tình, ủng hộ, hưởng ứng, tham gia tích cực của Nhân dân và cả hệ thống chính trị, báo chí, mà nòng cốt là các cơ quan có chức năng phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, như nội chính, kiểm tra, thanh tra, kiểm toán, điều tra, truy tố, xét xử, thi hành án*” [5; 21] và GS.TS. Hoàng Chí Bảo, nguyên uỷ viên Hội đồng Lý luận Trung ương đã nói: “*Đấu tranh chống tham nhũng không chỉ dùng sức mạnh của pháp lý mà còn dùng sức mạnh của dư luận xã hội, dùng sức mạnh của đạo đức, lấy cái tốt át đi những cái xấu xa, thoái hóa, hư hỏng*” [5; 520]. Thực tế cho thấy, những năm gần đây, vai trò, trách nhiệm của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các tổ chức chính trị - xã hội, xã hội nghề nghiệp và Nhân dân trong phòng, chống tham nhũng, tiêu cực được phát huy tốt hơn. Mặt trận Tổ quốc Việt Nam các cấp ban hành nhiều chương trình hành động, kế hoạch thực hiện công tác phòng, chống tham nhũng, tiêu cực. Điển hình như Chương trình hành động số 02/Ctr-MTTW ngày 04/9/2013 của Đảng đoàn Mặt trận Tổ quốc Việt Nam về việc thực hiện chủ trương, nghị quyết của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về phòng, chống tham nhũng, lãng phí; Chương trình hành động kèm theo Nghị quyết số 23/NQ-MTTW ngày 22/01/2018 của Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam thực hiện công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí giai đoạn 2018 - 2020; Quyết định 2020/QĐ-MTTW-BTT ngày 04/5/2018 của Ban Thường trực Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam ban hành Quy trình tiếp nhận và xử lý thông tin phản ánh, tố cáo về tham nhũng, lãng phí,... Tăng cường giám sát các lĩnh vực dễ phát sinh tham nhũng, tiêu cực, gây nhiều bức xúc cho Nhân dân như giám sát việc thực hiện chính sách bồi thường, giải toả, bố trí tái định cư cho người dân có nhà, đất bị thu hồi; các dự án kéo dài nhiều năm; công tác tiếp dân, giải quyết đơn thư khiếu nại, tố cáo của công dân; việc thực hiện quy định về công khai, minh bạch trong hoạt động của cơ quan, tổ chức, đơn vị; việc tu dưỡng, rèn luyện phẩm chất đạo đức, lối sống của cán bộ, đảng viên. Qua giám sát đã phát hiện, kiến nghị, cung cấp thông tin cho các cơ quan chức năng xem xét, xử lý nhiều nội dung liên quan đến tham nhũng, tiêu cực. Hằng năm, Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội đã tham gia góp ý, phản biện khoảng 30 dự án luật, pháp lệnh, nghị định trong đó có nhiều dự án liên quan đến phòng, chống tham nhũng, tiêu cực. Mặt trận Tổ quốc các cấp phối hợp thực hiện tốt quy chế dân chủ ở cơ sở, phát huy vai trò của các ban thanh tra nhân dân, ban giám sát đầu tư cộng đồng, góp phần phòng, ngừa tham nhũng, tiêu cực ở cơ sở.

Với uy tín và năng lực thực tiễn của Đảng, Nhà nước, sự quyết tâm của các cấp, các ngành và toàn thể Nhân dân Việt Nam, tham nhũng từng bước đã được kiềm chế, ngăn chặn, góp phần quan trọng giữ vững ổn định chính trị, phát triển kinh tế - xã hội, củng cố thêm niềm tin của cán

bộ, đảng viên và Nhân dân đối với Đảng, Nhà nước ta. Theo kết quả điều tra dư luận xã hội do Ban Tuyên giáo Trung ương tiến hành mới đây, “tuyệt đại đa số ý kiến của người dân (93%) bày tỏ tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng trong đấu tranh phòng, chống tham nhũng; khiến cho mọi sự xuyên tạc, chống phá của các thế lực xấu, thù địch đều trở nên trơ trẽn, nực cười” [5; 116]. Chúng ta chắc chắn rằng, trong tương lai gần, nạn tham nhũng, tiêu cực sẽ được đẩy lùi hơn nữa, người có chức vụ quyền hạn trong lĩnh vực nhà nước cũng như lĩnh vực ngoài nhà nước nói chung, cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức nói riêng sẽ không còn điều kiện tham nhũng, tiêu cực và cũng không dám tham nhũng, tiêu cực.

3. Đảng và Nhà nước ta có quyết tâm chính trị cao trong phòng, chống tham nhũng tiêu cực và được triển khai thực hiện với nhiều hình thức, trên nhiều phương diện khác nhau

Đảng và Nhà nước ta luôn nhận thức rõ mối quan hệ và tác hại của tham nhũng, tiêu cực từ đó đặt ra yêu cầu kết hợp chặt chẽ giữa phòng, chống tham nhũng với phòng, chống tiêu cực bởi lẽ tham nhũng, tiêu cực làm suy yếu Đảng; làm suy giảm quyền lực nhà nước; xã hội bất ổn, rối ren; bạn bè quốc tế sẽ ngại ngần, xa lánh. Do đó, trong suốt quá trình lãnh đạo cách mạng, Đảng ta luôn có quyết tâm chính trị cao và đã thực hiện nhiều hình thức, biện pháp, trên nhiều phương diện để phòng, chống tham nhũng, tiêu cực.

Đảng và Nhà nước ta luôn coi tham nhũng là “giặc nội xâm”, một trong các nguy cơ đe dọa sự tồn vong của chế độ, cản trở tiến trình phát triển của đất nước, phải kiên quyết đấu tranh loại bỏ. Cách đây hơn 10 năm, Kết luận Hội nghị lần thứ năm, Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa XI), Đảng ta đã nghiêm túc nhìn nhận: “tham nhũng, lãng phí vẫn còn nghiêm trọng, với những biểu hiện tinh vi, phức tạp, xảy ra trên nhiều lĩnh vực, nhiều cấp, nhiều ngành... gây bức xúc trong xã hội và là thách thức lớn đối với sự lãnh đạo của Đảng, sự quản lý của Nhà nước” và đến nay “vẫn là một trong những nguy cơ đe dọa sự tồn vong của Đảng và chế độ” [4; 93]. Trên cơ sở đó, Văn kiện Đại hội XII, XIII của Đảng đã xác định công tác phòng, chống tham nhũng là một trong những nhiệm vụ trọng tâm, đột phá của công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng để tập trung lãnh đạo, chỉ đạo. Cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực càng đi vào chiều sâu, các quan điểm chỉ đạo ngày càng thể hiện sự quyết tâm, quyết liệt, mạnh mẽ, không khoan nhượng với tham nhũng, tiêu cực. Thực hiện đồng bộ các biện pháp chính trị tư tưởng, tổ chức hành chính, kinh tế, hình sự; kết hợp chặt chẽ giữa tích cực phòng ngừa với chủ động phát hiện, xử lý nghiêm minh, kịp thời những hành vi tham nhũng, tiêu cực. Quá trình xử lý được tiến hành đồng bộ giữa xử lý kỷ luật của Đảng với kỷ luật hành chính của Nhà nước, kỷ luật của đoàn thể và xử lý hình sự; kỷ luật của Đảng thực hiện trước, tạo tiền đề để xử lý kỷ luật hành chính, đoàn thể và xử lý hình sự; kỷ luật của Đảng nghiêm hơn xử lý theo pháp luật. Các cơ quan chức năng trong quá trình kiểm tra, giám sát, thanh tra, kiểm toán, thi hành án, nếu phát hiện dấu hiệu phạm tội phải kịp thời chuyển hồ sơ vụ việc đến cơ quan điều tra để thụ lý, điều tra, xử lý theo pháp luật, không chờ kết thúc quá trình kiểm tra, giám sát, thanh tra, kiểm toán, thi hành án. Quá trình điều tra, truy tố, xét xử, thi hành án, thanh tra, kiểm toán, nếu phát hiện sai phạm liên quan đến cán bộ, đảng viên thì phải kịp thời báo cáo và chuyển tài liệu cho cấp ủy, ủy ban kiểm tra có thẩm quyền để xem xét xử lý theo quy định của Đảng.

Trong đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực phải có quyết tâm cao, nỗ lực lớn và phương pháp đúng; không thể chủ quan, nóng vội; không được né tránh, cầm chừng, thỏa mãn; trái lại, phải rất kiên trì, “không nghỉ”, “không ngừng”; vừa phải kiên quyết phát hiện, xử lý tham nhũng, tiêu cực, vừa phải kiên trì giáo dục, quản lý, ngăn ngừa, răn đe, không để xảy ra tham nhũng, tiêu cực, vừa phải cảnh giác, đấu tranh với những âm mưu, hoạt động của các thế lực thù địch, phần tử xấu lợi dụng đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực để kích động, chia rẽ, chống phá Đảng, Nhà nước và chế độ ta.

Với tinh thần tự phê bình, thẳng thắn, trách nhiệm, Đảng ta đã kiên quyết, kiên trì lãnh đạo công cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực theo thông điệp mà Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã nhấn mạnh: “Vấn đề căn cơ trong đấu tranh phòng, chống tham nhũng tiêu cực là phòng ngừa từ xa, từ sớm mà trọng tâm là xây dựng, chỉnh đốn Đảng và đặc biệt là phòng, chống

suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống trong cán bộ, đảng viên, tức là trị tận gốc tham nhũng, tiêu cực”[5; 207] và thống nhất quan điểm “Mục tiêu của công tác phòng, chống tham nhũng, tiêu cực là nhằm làm trong sạch Đảng và bộ máy nhà nước, để phát triển đất nước. Đây là cuộc đấu tranh chống “giặc nội xâm”, không phải là cuộc đấu giữa các “phe cánh” hay “đấu đá nội bộ”, như có người không hiểu hoặc cố tình xuyên tạc với động cơ sai, dụng ý xấu” [5;14]. Cho nên phải đặc biệt quan tâm, chú trọng công tác cán bộ; gắn phòng, chống tham nhũng, tiêu cực với xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị, học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, nhất là phải đánh giá, lựa chọn, bố trí đúng cán bộ, trước hết là cán bộ lãnh đạo, quản lý; tăng cường quản lý, giáo dục, phòng, chống suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, “tự diễn biến”, “tự chuyên hóa” trong nội bộ. Từ Đại hội XIII, thực hiện chủ trương của Trung ương, cấp ủy, tổ chức đảng, cơ quan chức năng đã kiên quyết làm rõ trách nhiệm chính trị của người đứng đầu, cán bộ lãnh đạo, quản lý để xảy ra tham nhũng, tiêu cực nghiêm trọng trong lĩnh vực được giao quản lý, phụ trách; trên cơ sở đó, khuyến khích cán bộ từ chức, xin thôi chức vụ, kịp thời miễn nhiệm, thay thế những cán bộ bị kỷ luật, năng lực hạn chế, uy tín giảm sút. Trong nửa đầu nhiệm kỳ, Trung ương đã xem xét cho thôi giữ chức vụ, nghỉ công tác, bố trí công tác khác đối với 15 cán bộ diện Trung ương quản lý; các địa phương đã cho từ chức, miễn nhiệm, nghỉ công tác, bố trí công tác khác gần 150 trường hợp sau khi bị kỷ luật, trong đó có 04 cán bộ diện Trung ương quản lý, 65 cán bộ thuộc diện Ban Thường vụ tỉnh ủy, thành ủy quản lý [6].

Quyết tâm phòng, chống tham nhũng, tiêu cực của Đảng và Nhà nước ta còn được thể hiện ở việc Việt Nam đã tham gia ký kết nhiều văn bản quốc tế về phòng, chống tham nhũng như tham gia Công ước Liên hợp quốc về chống tham nhũng (ngày 19/8/2009), tham gia Sáng kiến chống tham nhũng châu Á - Thái Bình Dương (năm 2004), tham gia các hoạt động trong một số diễn đàn về phòng ngừa và chống tham nhũng. Theo Báo cáo tổng kết Chiến lược quốc gia phòng, chống tham nhũng đến năm 2020 và Kế hoạch thực hiện Công ước Liên hợp quốc về chống tham nhũng của Chính phủ, Việt Nam đã ban hành, tuân thủ và thực hiện đầy đủ 217/240 yêu cầu của Công ước; đã ban hành, tuân thủ và thực hiện nhưng chưa đầy đủ 18/240 yêu cầu, chỉ còn 5/240 yêu cầu chưa được ban hành và chưa thực hiện. Đến nay, Việt Nam đã trao đổi, ký kết 23 hiệp định tương trợ tư pháp và 9 bản ghi nhớ về trao đổi thông tin về rửa tiền, phòng chống khủng bố; hợp tác trực tiếp với cơ quan thực thi pháp luật một số nước trong điều tra, xử lý các vụ án tham nhũng, thu hồi tài sản tham nhũng, truy bắt đối tượng tham nhũng bỏ trốn ra nước ngoài [1].

Báo cáo của Bộ Chính trị tổng kết 10 năm phòng, chống tham nhũng giai đoạn 2012-2022 chỉ rõ, tham nhũng từ nhận định “vẫn đang là thách thức và là một trong những vấn đề bức xúc nhất của xã hội hiện nay” (năm 2014) đến nhận định “đang từng bước được kiềm chế và có chiều hướng thuyên giảm” (năm 2018). Công tác đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực từ đánh giá “đạt nhiều kết quả cụ thể rất quan trọng, toàn diện, rõ rệt, để lại dấu ấn tốt, tạo hiệu ứng tích cực, lan tỏa mạnh mẽ trong toàn xã hội và thực sự “đã trở thành phong trào, xu thế”, được cán bộ, đảng viên và nhân dân đồng tình, ủng hộ, đánh giá cao, được quốc tế ghi nhận” (năm 2020), đến tin tưởng rằng “trong thời gian tới sẽ có bước tiến mới, mạnh mẽ hơn nữa, quyết liệt hơn nữa và đạt hiệu quả cao hơn nữa. Tham nhũng, tiêu cực nhất định sẽ bị ngăn chặn, đẩy lùi; góp phần xây dựng Đảng ta, Nhà nước ta ngày càng trong sạch, vững mạnh, đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp cách mạng và xứng đáng với niềm tin yêu, sự mong đợi của nhân dân” (năm 2022) [1]. Qua đó cho thấy quyết tâm rất cao, nỗ lực rất lớn, nói đi đôi với làm của Đảng, Nhà nước ta trong đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực; đẩy mạnh đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực không chỉ là tuyên ngôn mà đã trở thành quyết tâm chính trị và hành động thực tế. Đặc biệt, trong hơn 10 năm trở lại đây, cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực đã thực sự “trở thành phong trào, thành xu thế không thể đảo ngược”. Đảng và Nhà nước ta đã quyết liệt chỉ đạo đẩy nhanh tiến độ điều tra, truy tố, xét xử nghiêm minh, kịp thời nhiều vụ việc, vụ án tham nhũng, kinh tế đặc biệt nghiêm trọng, phức tạp, được dư luận xã hội quan tâm, với mức án nghiêm khắc và nhân văn; chỉ đạo tăng cường kiểm tra, giám sát, thanh tra, kiểm toán, kịp thời phát hiện và xử lý nghiêm minh các sai phạm, siết chặt kỷ luật, kỷ cương góp phần đặc lực nâng cao hiệu quả công tác phòng

chống tham nhũng; tăng cường xây dựng và hoàn thiện thể chế về kinh tế - xã hội và phòng chống tham nhũng; kiện toàn về tổ chức, nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động và sự phối hợp giữa các cơ quan, đơn vị chức năng phòng chống tham nhũng... Đảng và Nhà nước ta đã kiên quyết xử lý đến cùng những cá nhân và tập thể có sai phạm. Sai phạm đến đâu bị xử lý đến đó, xử lý về mặt Đảng trước, về mặt pháp luật sau; các cá nhân có sai phạm dù trốn ra nước ngoài vẫn không tránh khỏi sự trừng phạt của pháp luật. Công tác phòng chống tham nhũng của Đảng và Nhà nước ta đã đạt được những kết quả to lớn, vạch trần được nhiều vụ việc lớn, kỷ luật và xử lý hình sự đối với nhiều cá nhân thoái hóa biến chất với phương châm “không có vùng cấm”, không loại trừ một ai, bất kỳ ai vi phạm đều bị xử lý. Phiên họp thứ 24 Ban Chỉ đạo Trung ương về phòng, chống tham nhũng, tiêu cực (ngày 16/8/2023) đã chỉ rõ: Từ đầu nhiệm kỳ Đại hội XIII đến tháng 8/2023, đã thi hành kỷ luật 91 cán bộ diện Trung ương quản lý, trong đó có 17 Ủy viên, nguyên Ủy viên Trung ương Đảng, 23 sỹ quan cấp tướng trong lực lượng vũ trang (tăng gần 02 lần so với nửa đầu nhiệm kỳ Đại hội XII). Ngành Thanh tra, Kiểm toán đã kiến nghị thu hồi, xử lý tài chính hơn 340.000 tỷ đồng (tăng hơn 02 lần so với nửa đầu nhiệm kỳ Đại hội XII), hơn 1.700 ha đất; kiến nghị xử lý trách nhiệm đối với hơn 6.600 tập thể và gần 18.000 cá nhân. Các cơ quan chức năng đã khởi tố, điều tra 1.304 vụ/3.523 bị can về các tội tham nhũng (tăng hơn 2 lần về số vụ án và hơn 3 lần về số bị can so với nửa đầu nhiệm kỳ Đại hội XII của Đảng); hoàn thành xét xử 23 vụ án trọng điểm theo kế hoạch của Ban Chỉ đạo. Nổi bật là, các cơ quan tiến hành tố tụng đã chủ động phát hiện, khởi tố, điều tra nhiều vụ án tham nhũng, tiêu cực lớn, trên diện rộng, vi phạm có tính hệ thống, có tổ chức, cả trong khu vực nhà nước và khu vực ngoài nhà nước, gây bức xúc trong nhân dân (như các vụ án xảy ra tại Cục Lãnh sự (Bộ Ngoại giao); Tập đoàn FLC; Tập đoàn Tân Hoàng Minh; Vạn Thịnh Phát; Công ty AIC; các vụ án liên quan đến quản lý, sử dụng đất đai, tài sản nhà nước xảy ra tại Bình Thuận; vụ án xảy ra tại Cục Đăng kiểm Việt Nam và một số Trung tâm đăng kiểm,...); đã khởi tố nhiều bị can là cán bộ cấp cao, cả đương chức và nghỉ hưu, sỹ quan cấp tướng trong lực lượng vũ trang (đã xử lý hình sự 31 cán bộ diện Trung ương quản lý, trong đó, có 02 Bộ trưởng, nguyên Bộ trưởng; 04 Bí thư, nguyên Bí thư Tỉnh ủy; 05 Thứ trưởng, nguyên Thứ trưởng; 07 Chủ tịch, nguyên Chủ tịch Ủy ban nhân dân cấp tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương; 02 Trợ lý Phó Thủ tướng Chính phủ và 09 sỹ quan cấp tướng của lực lượng vũ trang[6]. Những kết quả đạt được trong cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực vừa qua đã góp phần củng cố niềm tin của các tầng lớp nhân dân vào sự quyết tâm của Đảng, Nhà nước ta như Đại tá Trần Đức Xán, phường Nghĩa Đô, quận Cầu Giấy, Thành phố Hà Nội đã phát biểu “Tôi thấy rất mừng trước những thành quả trong công cuộc phòng, chống tham nhũng của Đảng, Nhà nước. Đặc biệt, đã có những cán bộ cao cấp bị khởi tố; những vụ đại án hàng nghìn tỉ đồng bị phanh phui. Là một người dân, là một đảng viên, một cán bộ quân đội đã về hưu, tôi thực sự tin tưởng vào công cuộc phòng, chống tham nhũng, lãng phí của Đảng, Nhà nước ta hiện nay” [5; 533].

Về bản chất, quyền lực luôn luôn có nguy cơ bị “tha hóa”; tham nhũng, tiêu cực là “khuyết tật bẩm sinh” của quyền lực; do đó, phải tăng cường và nâng cao hiệu quả kiểm soát quyền lực. Mọi quyền lực đều phải được kiểm soát chặt chẽ bằng cơ chế; quyền lực phải được ràng buộc bằng trách nhiệm; quyền lực đến đâu trách nhiệm đến đó, quyền lực càng cao trách nhiệm càng lớn; bất kể ai lạm dụng, lợi dụng quyền lực để trục lợi đều phải bị truy cứu trách nhiệm và xử lý vi phạm. Với quyết tâm “nhốt quyền lực vào trong lồng cơ chế”, thời gian gần đây, Bộ Chính trị đã ban hành 03 quy định được xem như là những “tay vịn” vững chắc, là những công cụ sắc bén cho công cuộc đấu tranh chống tham nhũng tiêu cực của Đảng. Trong đó, Quy định số 114-QĐ/TW ngày 11/7/2023 của Bộ Chính trị về kiểm soát quyền lực và phòng, chế tham nhũng, tiêu cực trong công cán bộ (có 5 chương, 16 điều) nhằm đảm bảo sự đồng bộ với các nghị quyết, kết luận, quy định của Đảng về công tác cán bộ, góp phần nâng cao hiệu quả việc kiểm soát quyền lực trong công tác cán bộ, chống chạy chức, chạy quyền. Quy định số 131-QĐ/TW ngày 27/10/2023 về kiểm soát quyền lực, phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong công tác kiểm tra, giám sát, thi hành kỷ luật đảng và trong hoạt động thanh tra, kiểm toán (có 4 chương, 11 điều) thể hiện rất rõ sự nghiêm túc, quyết liệt của Đảng trong phòng chống tham nhũng, tiêu cực ngay

từ trong hoạt động của các cơ quan có thẩm quyền kiểm soát quyền lực của Đảng và Nhà nước. Những vấn đề căn bản, cốt lõi để đẩy mạnh kiểm soát quyền lực, đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong công tác kiểm tra, giám sát, thi hành kỷ luật của đảng và hoạt động thanh tra, kiểm toán được nêu ra, chỉ dẫn và nêu cao trách nhiệm của các cấp, các ngành. Quy định số 132-QĐ/TW ngày 27/10/2023 về kiểm soát quyền lực, phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong hoạt động điều tra, truy tố, xét xử, thi hành án (có 4 chương, 14 điều) đã quy định rất cụ thể, rõ ràng, nêu rõ nội dung, nguyên tắc, phương thức kiểm soát quyền lực, phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong hoạt động tố tụng, thi hành án. Ba quy định này được ban hành là một tiến bộ rất lớn, vừa thể hiện được tính chất quản trị, khoa học, giống như một chiếc “phanh hãm” của hệ thống chính trị; đồng thời cũng tạo hành lang pháp lý, hành lang chính sách để chúng ta có thể tổ chức tốt hơn đội ngũ làm công tác phòng chống tham nhũng tiêu cực ở chính các cơ quan có chức năng phòng chống tham nhũng tiêu cực. Theo GS.TS Phạm Hồng Tung, Viện trưởng Viện Việt Nam học & Khoa học phát triển, Đại học Quốc gia Hà Nội “qua 3 “công cụ” chống tham nhũng, tiêu cực vừa được Bộ Chính trị ban hành, ông cảm nhận rất rõ sự quyết tâm, nghiêm túc của Đảng với vai trò, vị thế của một Đảng cầm quyền trong công tác xây dựng, chỉnh đốn và làm trong sạch Đảng. Sự nghiêm túc thể hiện ở việc Đảng nhận thức rất rõ quyền lực mình có được là do Nhân dân, Tổ quốc ủy thác, quyền lực đó phải được sử dụng để phục vụ lợi ích của Nhân dân và Tổ quốc. Phải có quyết tâm rất lớn, Đảng mới ban hành những quy định để tiết chế, kiểm soát quyền lực của mình, để nghiêm khắc với chính mình” [7].

KẾT LUẬN

Có thể khẳng định, với sự chỉ đạo và thực hiện một cách quyết liệt, bài bản, đồng bộ của Đảng và Nhà nước, sự vào cuộc của cả hệ thống chính trị, tham nhũng, tiêu cực từng bước đã được kiềm chế, đẩy lùi, ngăn chặn, góp phần quan trọng củng cố, tăng cường niềm tin của nhân dân đối với Đảng, Nhà nước và chế độ, làm cho bộ máy trong sạch, siết chặt kỷ luật, kỷ cương, góp phần quan trọng thúc đẩy phát triển kinh tế-xã hội, giữ vững ổn định chính trị, tăng cường quốc phòng, an ninh và đối ngoại. Những luận cứ và kết quả thực tế trên là minh chứng thuyết phục, đập tan luận điệu xuyên tạc, phản động của các thế lực thù địch khi cho rằng “tham nhũng, tiêu cực trong Đảng và Nhà nước ta là căn bệnh nan y không thể chữa trị!!! Đảng và Nhà nước ta nhiều lần chống tham nhũng, tiêu cực nhưng đều thất bại, không thành công!!!” Đồng thời khẳng định, cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực của Đảng ta là đúng đắn, kịp thời, hiệu quả. Cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực không làm nhụt ý chí, chùn bước, ngược lại càng củng cố, nâng cao ý chí, niềm tin của cán bộ, đảng viên và Nhân dân vào công cuộc đổi mới, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, làm cho đất nước ta ngày càng giàu mạnh, ngày càng phát triển, có vị thế xứng đáng trên trường quốc tế.

Tuy nhiên, thực tế cũng cho thấy, mặc dù đạt được những kết quả rất quan trọng, nhưng công tác phòng, chống tham nhũng, tiêu cực vẫn còn nhiều vấn đề đặt ra cần phải giải quyết; vừa qua vẫn xảy ra một số vụ án, vụ việc tham nhũng, tiêu cực rất nghiêm trọng và đặc biệt nghiêm trọng, liên quan đến nhiều cán bộ cấp cao ở Trung ương và địa phương. Các hành vi vi phạm rất tinh vi, không chỉ bó hẹp trong một bộ phận nhỏ mà có sự móc nối, liên kết ở nhiều cấp, nhiều ngành, nhiều lĩnh vực, kể cả lĩnh vực công và lĩnh vực tư. Vì vậy, chúng ta không được tự thỏa mãn với những kết quả đã đạt được, cũng không được chủ quan, nóng vội, mà phải kiên quyết, kiên trì đấu tranh ngăn chặn, đẩy lùi tham nhũng, tiêu cực. Mọi cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức cần thường xuyên tu dưỡng, rèn luyện đức tính liêm khiết, chính trực, xây dựng và thực hành văn hoá tiết kiệm, chống tham nhũng, tiêu cực; thực hiện tốt quy tắc ứng xử, đạo đức nghề nghiệp, trọng liêm sỉ, danh dự; nêu cao tinh thần trách nhiệm, gương mẫu, đi đầu trong lãnh đạo, chỉ đạo, triển khai thực hiện và chấp hành thật tốt các quy định về phòng, chống tham nhũng, tiêu cực./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Bộ Chính trị, *Báo cáo số 06-BC/TW ngày 23/7/2022 Tổng kết 10 năm công tác phòng, chống tham nhũng, tiêu cực giai đoạn 2012 – 2022, nhiệm vụ, giải pháp thời gian tới.*

- [2] Bộ Nội vụ, Học viện Hành chính Quốc gia (2022): *Tài liệu bồi dưỡng đối với công chức ngạch chuyên viên chính và tương đương*, Nxb. Bách khoa Hà Nội.
- [3] Đảng Cộng sản Việt Nam (2019): *Văn kiện Đảng thời kỳ đổi mới, Phần II (Đại hội X, XI, XII)*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội.
- [4] Đảng Cộng sản Việt Nam (2021): *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội.
- [5] Nguyễn Phú Trọng (2023): *Kiên quyết, kiên trì đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, góp phần xây dựng Đảng và Nhà nước ta ngày càng trong sạch, vững mạnh*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội.
- [6] Xem: <https://noichinh.vn/cong-tac-phong-chong-tham-nhung/202308/phien-hop-thu-24-cua-ban-chi-dao-trung-uong-ve-phong-chong-tham-nhung-tieu-cuc-312876/>.
- [7] Xem: <https://vov.vn/chinh-tri/xay-dung-chinh-don-dang/dang-ban-hanh-bo-cong-cu-sac-ben-cho-cuoc-dau-tranh-chong-tham-nhung-tieu-cuc-post1061628.vov>